

КЛАСИФІКАЦІЯ ЧИННИКІВ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА ЙМОВІРНІСТЬ ВИНИКНЕННЯ РИЗИКІВ У ДІЯЛЬНОСТІ ВНЗ

© Н.Чернобай, Г.Білоус, 2017

Національний аерокосмічний університет ім. М. С. Жуковського „Харківський авіаційний інститут”,
Харків, Україна

В наш час швидкого розвитку технологій виробництва, перерозподілу сфер впливу на ринку, зміни потреб людини і більш прискіпливого її ставлення до якості продукції за для підтримки конкурентоспроможності сучасні організацією все частіше впроваджують ризик-орієнтованих метод управління. Цей метод активно застосовується для управління всіма видами діяльності організації, особливо для управління забезпеченням якістю продукції.

Діюча версія стандарту ISO 9001:2015 спрямована на забезпечення впровадження ризик-орієнтованих метод у систему управління якістю організації і це є однією з значних відмінностей від попередніх версій. Тому організацію, які впроваджують чи поліпшують свою систему управління якістю нагальним питанням є розроблення ефективної методики визначення ризиків й управління ними.

Конкуренція між ВНЗ України постійно зростає, тому впровадження ризик-орієнтованих метод в управління його діяльністю і забезпеченням якості освітніх послуг є актуальним питанням.

Згідно з ISO 9000 ризик – вплив невизначеності, але частіш за все під ризиком розуміють настання або ймовірність настання ряду несприятливих явищ або тенденцій.

На цей час універсальної методи управління ризиками не існує, бо кожна організація має свої особливості і відмінності. Тому кожна організація обирає сама, спираючись на різні існуючі методики. Задля розроблення більш ефективних методик запобігання виникненню ризиків і мінімізації наслідків їхнього виникнення, науковці прагнуть уніфікувати види ризиків і причини їх виникнення, а також визначення типові ризиків для конкретної галузі виробництва. Це стосується і сфери вищої освіти.

Ймовірність виникнення ризику залежить від внутрішнього та зовнішнього навколишнього середовища організації. Тому ґрунтуючись на вимоги п. 4.1 і 4.2 ДСТУ ISO 9001 і результати аналізування попередніх досліджень [3-5] було з'ясовано, що ризики поділяються на три основні групи: внутрішні, зовнішні, і пов'язані з взаємодією з зацікавленими сторонами. Результати аналізування літературних джерел показали, що подальша класифікація ризиків в сфері освіти має деякі відмінності. На підставі цього було визначено найбільш вірогідні чинники, які впливають на ймовірність виникнення ризиків у діяльності ВНЗ. Вони також були поділені на три такі групи:

1) внутрішні:

- компетентність, досвідченість і кваліфікація персоналу;
- якість і особливості організації освітнього процесу;
- сучасність освітніх методик і технології, які застосовуються в освітньому процесі;
- якість навчально-методичного і лабораторно-практичного забезпечення освітнього процесу;
- наявність і достатність матеріально-технічних ресурсів, а також комфортність умов необхідних для ведення освітньої діяльності;
- вимоги до якості результату надання освітніх послуг;
- система оцінювання і контролю якості освітнього процесу і результатів надання освітніх послуг;
- компетентність, досвідченість, сучасність, інноваційність і ефективність керівництва ВНЗ;
- фінансові можливості.

2) зовнішні:

- зовнішня і внутрішня політика країни, регіону і міста в сфері освіти;
- рівень розвитку економіки країни, регіону і міста;
- національні і світові тенденції сучасного та майбутнього розвитку виробництва;

- сучасні і майбутні потреби ринку праці;
- рівень фінансування освіти у країні, регіоні і місті;
- діючі законодавчі і нормативні акти України;
- соціальні стандарти країни;
- сучасні і майбутні світові тенденції розвитку в сфері освіти;
- національні і культурні особливості;
- геополітична і демографічна ситуація в країні, регіоні і місті;
- природне навколишнє середовище.

3) пов'язані з зацікавленими сторонами:

- якість середньої освіти;
- розуміння потреб і сподівань зацікавлених сторін;
- результативність й ефективність процедури взаємодії з зацікавленими сторонами;
- рівень налагодження зворотній зв'язку.

Наведений перелік чинників можливо ще доповнювати і далі деталізувати. Наразі на підставі нього в Національному аерокосмічному університеті ім. М. С. Жуковського „Харківський авіаційний інститут” проводиться визначення типових ризиків, в подальше буде визначено критеріїв і методики оцінювання ймовірності їх виникнення та наслідків від цього, а також розроблення послідовності дій при їхньому виникненні і попереджувальних за для запобігання цьому.

1. ДСТУ ISO 9000:2015 (ISO 9001:2015, IDT) Системи управління якістю. Вимоги К.: Держспоживстандарт України, 2015. - 50с. 2. ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT) Системи управління якістю. Вимоги К.: Держспоживстандарт України, 2015. - 32 с. 3. Каленюк І. С. Сучасні ризики розвитку вищої освіти в Україні / І. С. Каленюк, О. В. Куклін, В. А. Ямковий // Економіка України. - 2015. - № 2. - С. 70-83. - [Електроний ресурс]. – Електрон. дан. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2015_2_7 – Загол. з екрана (дата звернення 22.03.17). 4. Ризики на ринку освітніх послуг / Т. Г. Бабина // [Електроний ресурс]. – Електрон. дан. – Режим доступу: <http://er.knutd.com.ua/bitstream/123456789/3198/1/Babyna%20T.%20Ryzyky.pdf>/ Загол. з екрана (дата звернення 22.03.17). 5. Ризики національної системи освіти у зв'язку з приєднанням до Світової організації торгівлі. - [Електроний ресурс]. – Електрон. дан. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/1104/> – Загол. з екрана (дата звернення 23.03.17).